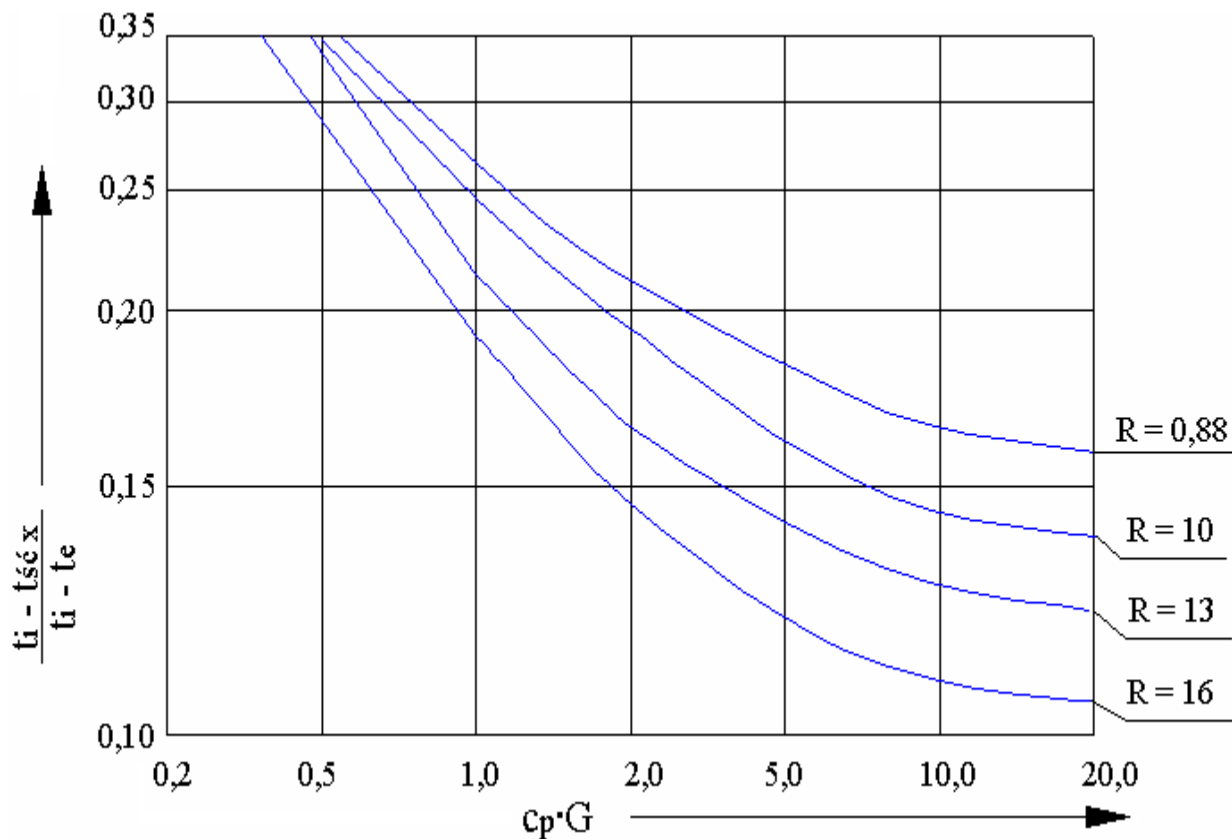

Dodatkowe straty ciepła wywołane infiltracją powietrza w ilości przez szczelinę, odniesione do 1 mb styku płyt można wyznaczyć, wyrażając ogólne straty ciepła za pomocą pojemności cieplnej przepływającego powietrza, ze wzoru:

$$\Delta q_{\text{inf,sz}} = A_{\text{sz}} \cdot \dot{G} \cdot c_p (t_i - t_e)$$

A_{sz} – współczynnik uwzględniający podgrzanie powietrza zewnętrznego, przepływającego przez połączenie płyt - szybę (szczelinę), kosztem podstawowych strat ciepła przegrody ($A_{\text{sz}} \sim 0,7$)

Zmiany temperatury na wewnętrznej powierzchni przegrody w miejscu przepływu powietrza szczeliną, gdzie R – opory cieplne przegrody

Przenikanie ciepła przez nieszczelne okna

Zazwyczaj konstrukcje okien w pewnym stopniu umożliwiają przepływ powietrza. Poprzez szpary i na połączeniach szkła z ramą okienną powietrze zewnętrzne przedostaje się do przestrzeni między szybami, gdzie nagrzewa się do temperatury szczeliny powietrznej. Z kolei przez nieszczelności wewnętrznego oszklenia powietrze przedostaje się do pomieszczenia. Wzrost strat ciepła przez nieszczelne okna wywołany jest z jednej strony nagrzewaniem się przepływającego powietrza, a z drugiej obniżeniem temperatury wewnętrznego oszklenia. Dodatkowe straty ciepła (w postaci dodatkowego strumienia ciepła Δq odniesionego do 1 m² okna), wywołane nieszczelnością okna, równe są:

$$\Delta q = \Delta q_{t_{sc}} + \Delta q_G = \frac{t_{sc,i} - (t_{sc,i})_{inf}}{R_i} + c_p \dot{G}(t_i - t_{sc})$$

$t_{sc,i} - (t_{sc,i})_{inf}$ - obniżenie temperatury powietrza szkła wewnętrznego przy infiltracji

t_{sz} - temperatura powietrza w przestrzeni między szybami

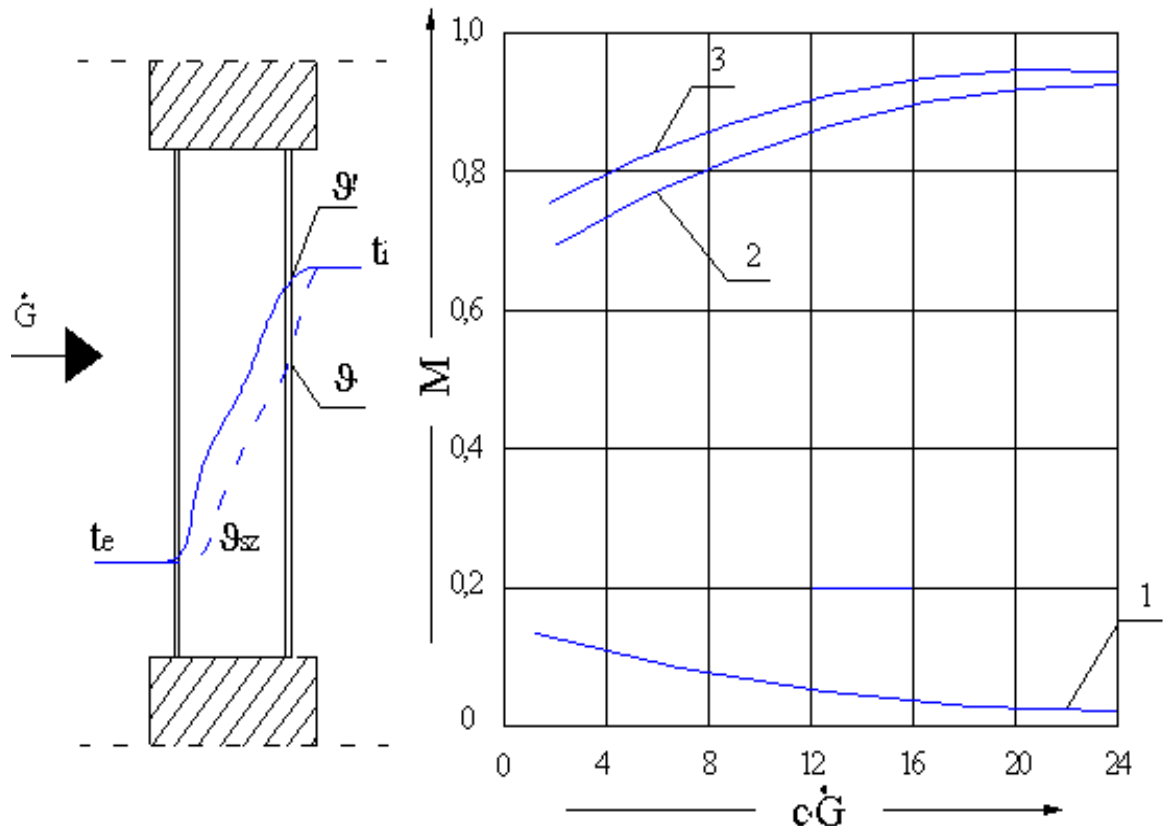
Wielkość Δq można również wyrazić w zależności od obliczeniowej różnicy temperatur ($t_i - t_e$), wprowadzając współczynniki:

$$A_G = \frac{t_i - t_{sz}}{t_i - t_e} \qquad A_{t_{sc}} = \frac{t_{sc,i} - (t_{sc,i})_{inf}}{R_i c_p \dot{G}(t_i - t_e)}$$

Zależność określająca stopień wzrostu strat ciepła przy infiltracji ze względu na ogrzewanie powietrza oraz na skutek obniżenia temperatury szyby wewnętrznej:

$$\Delta q = c_p \dot{G} A_{t_{sc}} (t_i - t_e) + c_p \dot{G} A_G (t_i - t_e) = A_{ok} c_p \dot{G} (t_i - t_e)$$

A_{ok} – współczynnik określający udział w całkowitych stratach ciepła ilości ciepła wykorzystanego na podgrzewanie powietrza, tj. dodatkowe zapotrzebowanie ciepła wynikające z nieszczelności okna

Wpływ infiltracji na wzrost strat ciepła przy jego przenikaniu przez okno.

ϑ' – temperatura na wewnętrznej powierzchni oszklenia, bez udziału infiltracji powietrza, ϑ - jw. ale z uwzględnieniem infiltracji, ϑ_{sz} – temperatura powietrza w przestrzeni międzyszybowej, 1 i 2 – współczynniki określające dodatkowe straty ciepła, wynikające ze spadku temperatury na wewnętrznej powierzchni oszklenia, **3 – sumaryczny współczynnik** (określający udział ciepła, wykorzystanego na podgrzanie infiltrującego powietrza)

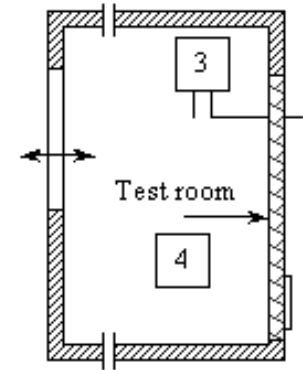
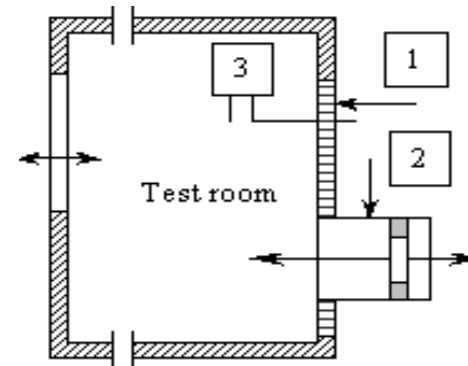
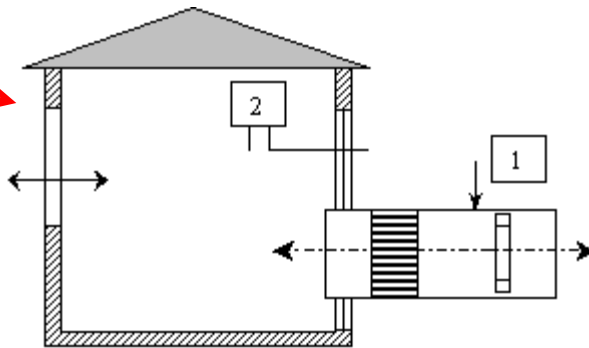
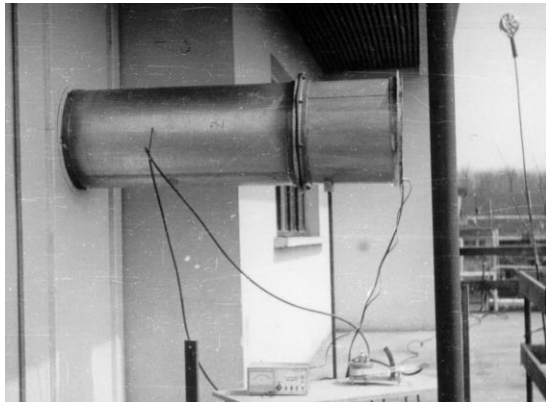
Przepływy i wymiana powietrza

Decydujące znaczenie dla ruchu powietrza w budynkach ma szczelność ich powłoki zewnętrznej oraz rodzaj i rozwiązanie wentylacji

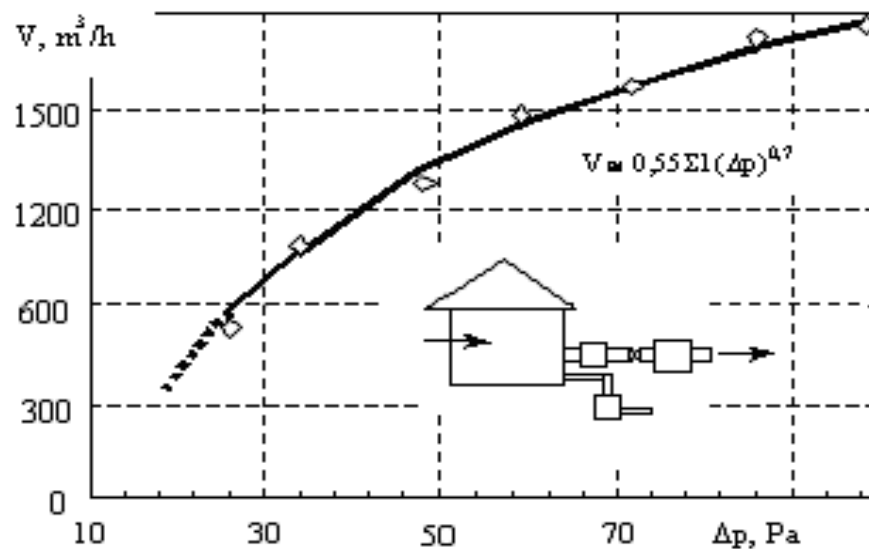
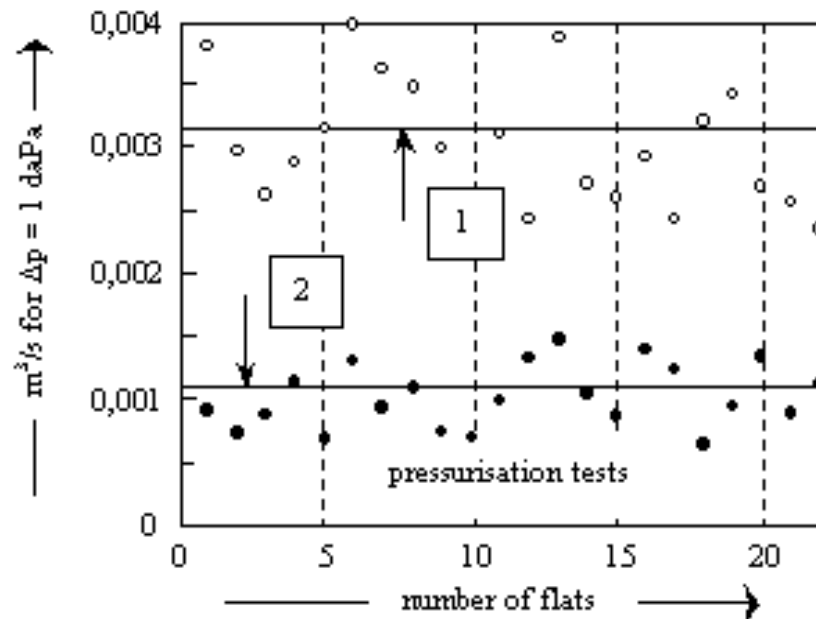
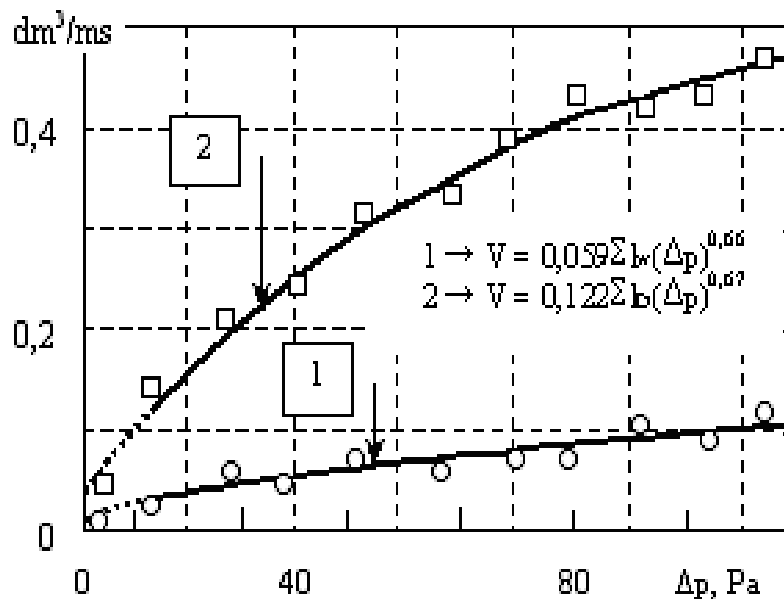
Szczelność budynku (połączeń elementów budowlanych, pięter, mieszkań, pomieszczeń, itp.) może być (i powinna – normy polskie) mierzona za pomocą testów ciśnieniowych i znacznikowych

PN-EN ISO13829:2002

Testy ciśnieniowe

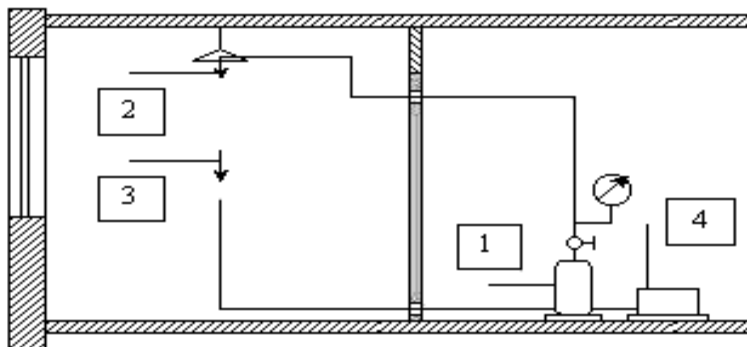

Wybrane wyniki pomiarów metodą testów ciśnieniowych

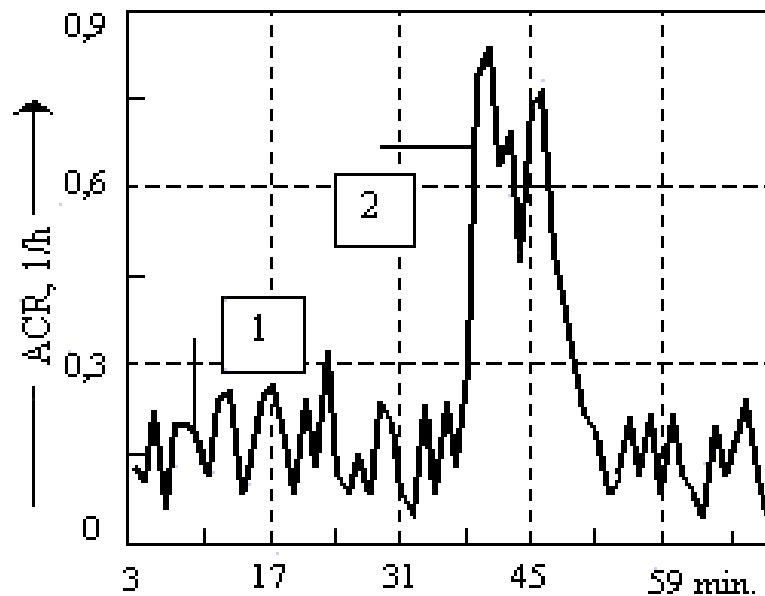
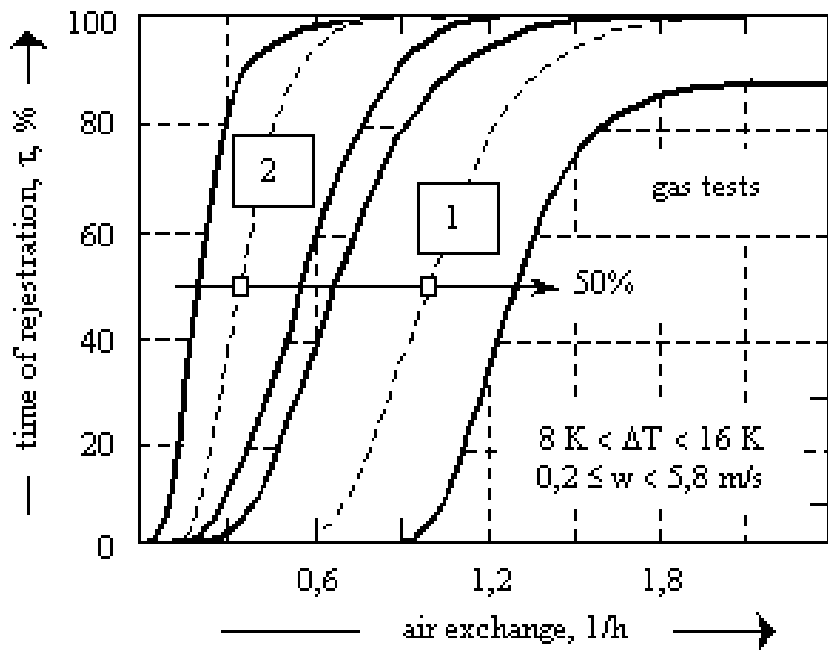

Testy znacznikowe

PN-EN
ISO13829:2002

Wybrane wyniki pomiarów metodą testów znacznikowych

**Wyniki testów
wskaźnikowych
dokonywane w
wybranych
pomieszczeniach
poszczególnych
mieszkań budynku (w
warunkach sezonu
grzewczego)**

Widok budynku

Nr. piętra	WP, 1/h (a ≈ 1 m ³ /mh dla 1 daPa)		
	Pokoje (P)	Kuchnie (K)	Łazienki (Ł)
3 piętro	0,14	0,08	0,00
	0,19	0,10	0,09
	0,41	0,36	0,12
	0,28	0,31	0,17
2 piętro	0,21	0,24	0,15
	0,34	0,19	0,16
	0,16	0,07	0,00
	0,23	0,14	0,08
1 piętro	0,38	0,29	0,17
	0,18	0,08	0,04
	0,27	0,33	0,16
	0,08	0,06	0,00
parter	0,34	0,29	0,15
	0,25	0,31	0,19
	0,09	0,05	0,00
	0,12	0,08	0,00

POTRZEBY CIEPLNE

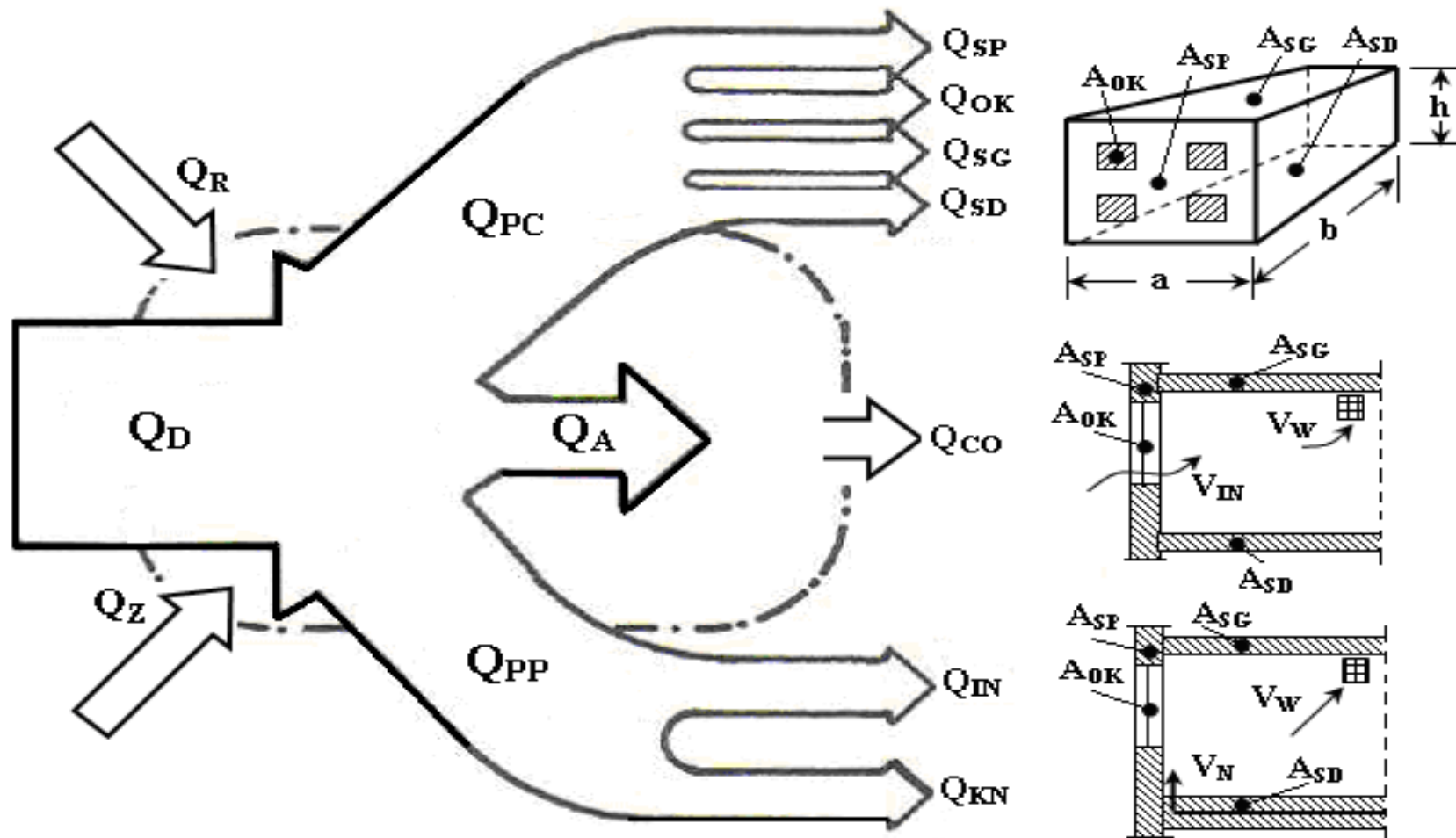
Dla przestrzeni bilansowanych w budownictwie oraz stawianych im wymagań w zakresie klimatu wewnętrznego podstawowe potrzebą w okresie zimowym jest doprowadzenie określonych ilości ciepła. Ilości ciepła powinny zrównoważyć strumienie ciepła tracone przez otaczającą daną przestrzeń przegrody budowlane a także nakłady cieplne na podgrzanie powietrza, jakie należy do niej doprowadzić

Zmienność parametrów zewnętrznych w okresie zimowym nie charakteryzuje gwałtownych zmian, a wpływ promieniowania słonecznego w większości tego okresu jest niewielki (parametry wewnętrzne są bardziej ustabilizowane niż ma to miejsce w okresie letnim)

Potrzeby cieplne budynków wyrazić można za pomocą zależności:

$$Q_d = \underbrace{Q_p + Q_w}_{\text{Straty ciepła}} - \underbrace{(Q_i + Q_R)}_{\text{Zyski ciepła}}$$

Instalacja grzewcza (Q_D) oraz zyski ($Q_R + Q_Z$) pokrywają straty ciepła przez **przenikanie** (Q_{PC}) i infiltrację (Q_{IN}) lub doprowadzenie powietrza układami mechanicznymi (Q_V); należy tu jednak zwrócić uwagę, że pewna jego część zostaje akumulowana w przegrodach wewnętrznych oraz wyposażeniu wnętrza (Q_A)

Straty ciepła

Zasadnicze straty ciepła są sumą strumieni ciepła traconych drogą jego przenikania (Q_p) oraz ciepła niezbędnego do podgrzania powietrza wentylacyjnego dla wszystkich pomieszczeń zlokalizowanych w budynku (i) oraz występujących w nich rodzajów przegród budowlanych i miejsc napływu powietrza zewnętrznego (j)

$$Q_S = \sum_{i,j} Q_{S_{i,j}} = \sum_{i,j} \left(Q_{p_{i,j}} + Q_{w_{i,j}} \right)$$

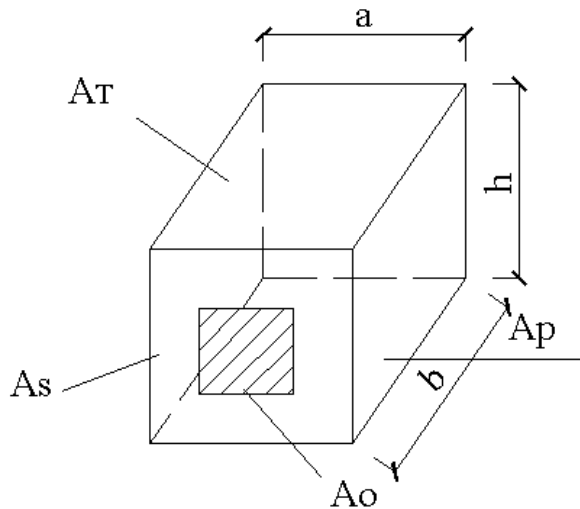
Straty ciepła związane z jego przenikaniem (Q_p)

Są one zależne od wartości współczynników przenikania ciepła (U_j) przez poszczególne przegrody (lub ich oporów cieplnych – R_j), ich powierzchni (A_j) oraz różnicy temperatur powietrza wewnętrznego i zewnętrznego (ΔT_j)

$$Q_p = \sum_j Q_{p_i} = \sum_j \left(U_j \times A_j \times \Delta T_j \right) = \sum_j \frac{A_j \times \Delta T_j}{R_j}$$

Najistotniejszy jest tu związek izolacyjności cieplnej zewnętrznej powłoki z wymiarami geometrycznymi przegród i budynku

Kształty i wymiary budynków

Każdy budynek można potraktować jako przestrzeń ograniczoną pionowymi przegrodami pełnymi (o powierzchni A_s), przegrodami oszklonymi (A_o) oraz przegrodami poziomymi, tzn. stropami nad piwnicami (A_p) i najwyższymi piętrami (A_T).

Przy założeniu wymiarów gabarytowych budynku A – długość, b – szerokość, h – wysokość, kubaturę określić można zależnością: $K_B = a \times b \times h$

a powierzchnie poszczególnych przegród

pionowych pełnych $\Rightarrow A_s + A_o = 2h(a + b)$ **poziomych** $\Rightarrow A_p = A_T = ab$

sumaryczna powierzchnia wynosi $\Rightarrow A_e = A_s + A_o + A_p + A_T$

przeszklenie pionowych ścian pełnych $\Rightarrow \varphi = \frac{A_o}{(A_s + A_o)}$ **przeszklenie sumarycznej powierzchni** $\Rightarrow \varphi_o = \frac{A_o}{A_e}$

Udziały powierzchni poszczególnych rodzajów przegród $\Rightarrow \varphi_{s,o,p,T} = \frac{A_j}{A_e}$

Dla tak zdefiniowanego budynku można określić straty ciepła związane z jego przenikaniem; wynoszą one:

$$\dot{Q}_p = U_m A_e \Delta T \quad \text{gdzie } U_m \text{ jest średnią wartością współczynnika przenikania ciepła odniesionego do całej powłoki zewnętrznej budynku}$$

Dla obliczenia wartości średniego współczynnika przenikania ciepła (U_m) konieczne jest zwrócenie uwagi na położenie przegród zewnętrznych, ponieważ różnica temperatur (ΔT) ma dla nich różną wartość. Dlatego też wartość ta przyjmowana do analiz powinna być inna dla różnych przegród. Z wyróżnionych przegród zewnętrznych tylko dwie kontaktują się bezpośrednio z otoczeniem zewnętrznym (ściany pełne pionowe, oszklone), a dwie pozostałe (poziome) kontaktują się z przestrzeniami nie ogrzewanymi (np. stropadachem, piwnicą). Uwzględniają to współczynniki $\psi = \Delta t_j / \Delta t_o$, gdzie Δt_j – jest różnicą temperatur dla danej przegrody, zaś Δt_o – to różnica temperatur wewnętrznej ($t_{im} \approx +20^\circ\text{C}$) i temperatury zewnętrznej (np. $t_o = -20^\circ\text{C}$, $\Delta T_o = 40\text{K}$)

$$U_m = \sum_j \psi_j \times U_j \times \Delta T_o \quad \text{przykładowo } \psi_s, \psi_o = 1,0: \quad \psi_T = 0,75; \psi_P = 0,5$$

Można określić jednostkowe straty ciepła odniesione do $\Delta T=1\text{K}$, a następnie odnieść je także do kubatury ($\text{W}/\text{m}^3\text{K}$):

$$\dot{q}_p = \frac{\dot{Q}_p}{\Delta T \times K_B} = U_m \frac{A_e}{K_B} = U_m \times D$$

Określanie związków między współczynnikami przenikania ciepła, wymiarami i kształtami budynków jest zagadnieniem optymalizacyjnym. Polega ono na poszukiwaniu minimum funkcji opisującej straty ciepła:

$$\frac{\partial(Q_p / \Delta T)}{\partial a} = \frac{\partial(Q_p / \Delta T)}{\partial b} = \frac{\partial(Q_p / \Delta T)}{\partial h} = 0$$

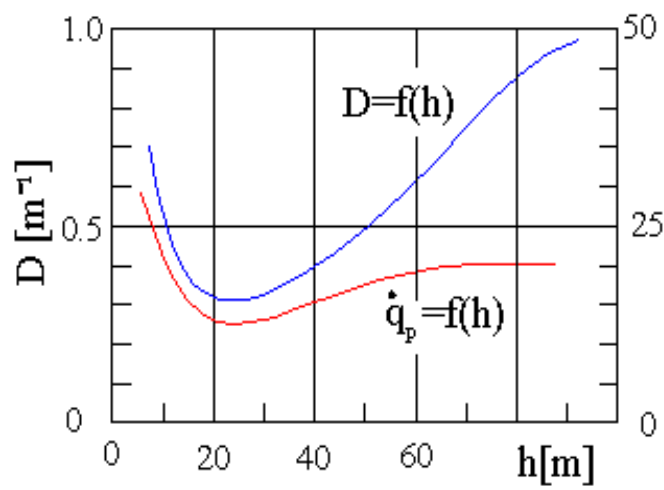
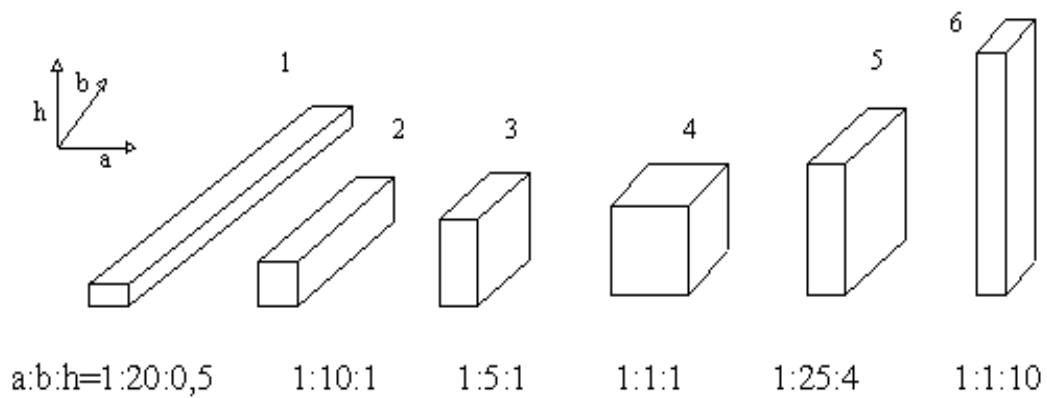
Rozwiązanie tej funkcji prowadzi do uzyskania zależności:

$$\mathbf{K} = \mathbf{a}^2 \mathbf{h}$$

$$\mathbf{h} = \sqrt[3]{\frac{(\mathbf{U}_p + \mathbf{U}_T)^2 (1 + \varphi_o)^2}{4(\mathbf{U}_s + \varphi \cdot \mathbf{U}_o)^2}} \mathbf{K}_B \quad \mathbf{q}_P = 4(\mathbf{U}_s + \varphi \cdot \mathbf{U}_o) \frac{\sqrt{\mathbf{K}h}}{1 + \varphi_o} + (\mathbf{U}_p + \mathbf{U}_T) \frac{\mathbf{K}_B}{h}$$

Wprowadzony tu geometryczny współczynnik kształtu budynku ($\mathbf{D} = \mathbf{Ae}/\mathbf{K}_B$) ma kluczowe znaczenie w analizie wpływu kształtu i wielkości budynków na ich straty ciepła (jest on stosunkowo duży dla niskich budynków jednorodzinnych – $\mathbf{D} \approx 0,9 \div 1,1/\text{m}$ oraz mały dla budynków wysokich - $\mathbf{D} \approx 0,2 \div 0,3/\text{m}$). Znalazło to również wyraz w polskim ustawodawstwie, gdzie wprowadzono wskaźnik $\mathbf{E}$ sezonowego zapotrzebowania na ciepło

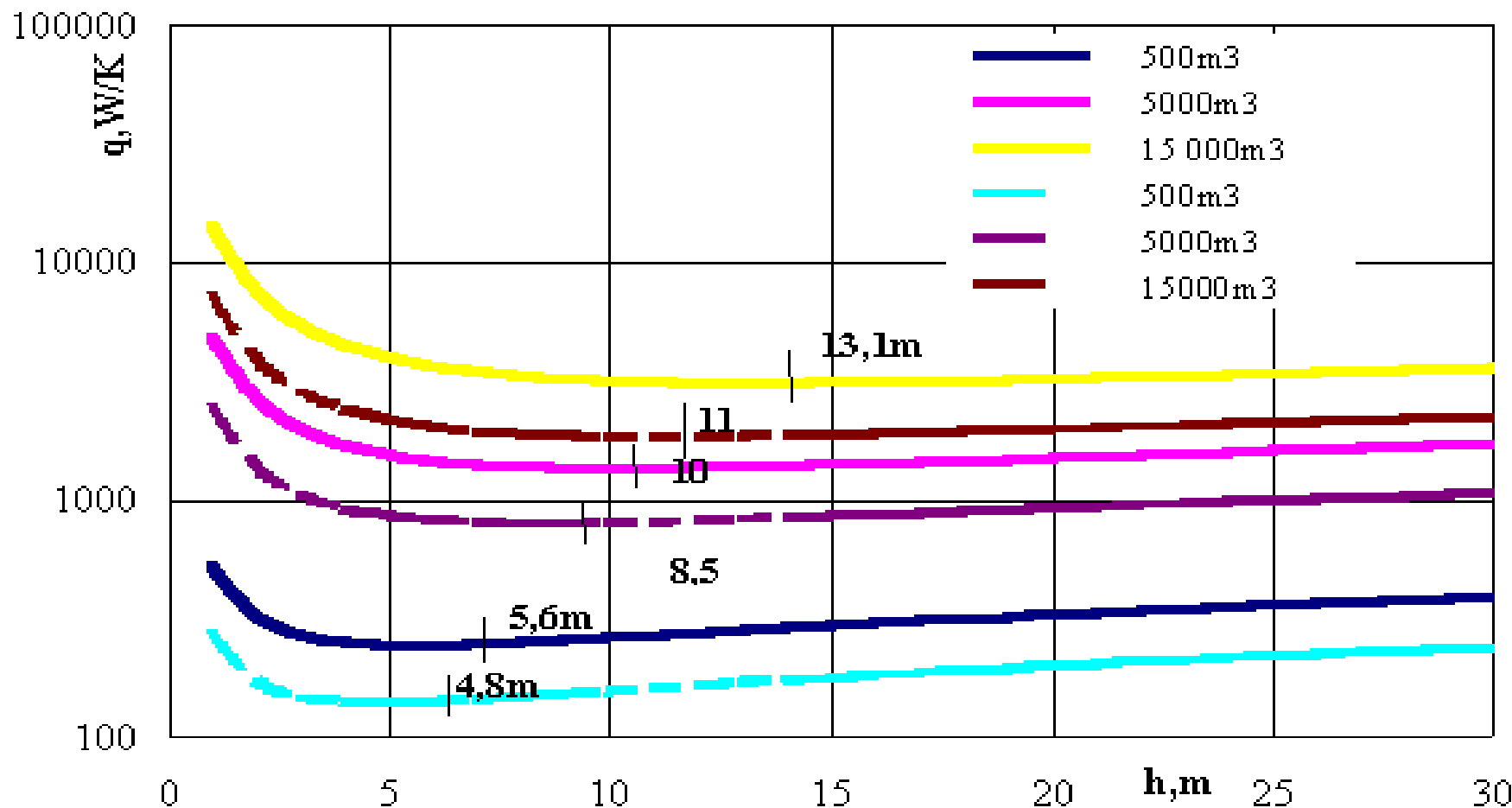
Warunek określony wzorem $K=a^2h$ oznacza, że podstawą budynku powinien być kwadrat. Z uwagi na zarówno technologie realizacji obiektów, jak i funkcjonalność rozplanowania pomieszczeń wewnętrznych spełnienie tego warunku w większości budynków jest utrudnione. Duże znaczenie ma również kształt bryły budynku; straty mogą być wydatnie ograniczone przez dobór kształtu i wymiarów zewnętrznych obiektów

Kształt	$D[m^2]$	$q_p [W/m^2K]$
1	0,61	0,39
2	0,42	0,30
3	0,34	0,27
4	0,28	0,24
5	0,33	0,36
6	0,41	0,51

Przy założeniu jednakowej kubatury wszystkich analizowanych kształtów zewnętrznych wymiarów budynków przy małej izolacyjności cieplnej ich przegród. Najmniejsze straty będzie miał budynek o podstawie kwadratowej zbliżony do sześcianu (4).

Wynik analizy dla budynków: jednorodzinnego ($K_B = 500\text{m}^3$) oraz wielorodzinnych (5000m^3 i 15000m^3), przy wybranych wartościach współczynników przenikania ciepła

Uwaga: kolory linii oznaczają zmieniający się poziom izolacyjności cieplnej przegród (narzucany aktami prawnymi)

Wnioski główne

- zwiększenie izolacyjności cieplnej przegród prowadzi do znacznego obniżenia optymalnej wysokości budynku,
- podobny wpływ będzie miało oczywiście zmniejszenie przeszklenia przegród,
- zwiększając wysokości ponad wartości optymalne zaobserwować można mniejszy wzrost potrzeb cieplnych niż przy wysokościach niższych od optymalnej,
- wysokości optymalne są także mniejsze (znacznie mniejsze dla budynków wielorodzinnych) niż wymiary podstawy, co **stawia to pod znakiem zapytania sensowność budowy wysokich budynków**